

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА. СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ З ОНКОТОЛАРИНГОЛОГІЇ

Частина 1 статті 60 закону України «Про вищу освіту» визначає післядипломну освіту як спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду. Серед 124 лікарських спеціальностей наказом МОЗ № 446 від 22.02.2019 року в розділі II Хірургія Номенклатури лікарських спеціальностей під номером 7 визначена «Онкоотоларингологія». Навчання в закладах післядипломної освіти відбувається згідно затверджених навчальних планів і програм. Кафедра оториноларингології НУОЗ України імені П.Л. Шупика є опорною з фаху «Онкоотоларингологія» серед закладів післядипломної освіти України.

Співробітники кафедри оториноларингології НУОЗ України імені П.Л. Шупика, а саме завідувач кафедри, професор В.О. Шкорботун, професор Р.А. Абизов, доценти Н.В. Божко, В.В. Кривша, С.О. Лакиза, О.О. Пелешенко та С.С. Самойленко розробили навчальний план та програму циклу спеціалізації за спеціальністю "Онкоотоларингологія". Тривалість навчання 2 місяці (312 годин).

Навчальна програма призначена для підготовки лікарів-спеціалістів за спеціальністю «Онкоотоларингологія». У програмі визначається зміст навчання на циклі спеціалізації, встановлюються вимоги до обсягу та рівня підготовки фахівців.

Цикл проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НУОЗ України імені П.Л. Шупика з урахуванням вимог постанови Кабміну від 28.03.2018 № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», зареєстрованого в Мін'юсті 25.03.2019 за № 293/33264, та інших нормативних документів, що регламентують підготовку фахівців галузі знань «Охорона здоров'я» на післядипломному етапі.

Мета навчання: підготовка лікарів до атестації (присвоєння) на звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Онкоотоларингологія» та визначення рівня його знань та умінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: лікарі-отоларингологи.

Цикл спеціалізації передбачає розгляд організації онкоотоларингологічної допомоги, топографічної анатомії і оперативної хірургії ЛОР-органів, клінічної анатомії ЛОР-органів, фізіології та методів дослідження ЛОР-органів, загальних питань онкології, пухлин верхніх дихальних шляхів і вуха, а також окремих питань медичної радіології.

Програма охоплює обсяг як теоретичних, так і практично-прикладних знань, умінь і навичок, необхідних лікарю-спеціалісту за спеціальністю «Онкоотоларингологія» для належного здійснення професійної діяльності. Навчальний план циклу визначає контингент слухачів, тривалість їх навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми. У разі необхідності, враховуючи базовий рівень знань слухачів, кафедра може вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальними планами, в межах 15 % від загального обсягу часу.

Програма побудована за системою блоків. Основними блоками є 7 розділів програми. Розділ — самостійна частина програми, в якій подано значну за обсягом навчальну інформацію з питань онкоотоларингології. Розділи поділено на теми. Для полегшення орієнтування у програмі та впорядкування інформації, що міститься в ній, розділи і теми закодовано.

За додатковими програмами включено 11 розділів: військово-медична підготовка, гуманітарні аспекти клінічного мислення, імунологія, медичне право, організація невідкладної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях, особливо небезпечні інфекції, питання імунопрофілактики, проблеми СНІДу та вірусних гепатитів, протидія насильству в сім'ї, радіаційна медицина, туберкульоз.

Навчальний план та програму доповнено кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста за зазначеною спеціальністю, переліком практичних навичок лікаря за зазначеною спеціальністю та списком рекомендованих джерел.

Для виконання програми під час навчання передбачено такі види навчальних занять: лекції, практичні заняття, різні види семінарських занять, а також самостійну роботу слухачів.

Для визначення рівня засвоєння знань і набуття практичних навичок слухачами проводиться проміжний контроль за комп'ютерною тестовою програмою або інший вид контролю за рахунок годин, передбачених на семінарські заняття. Для проведення іспиту використовують

атестаційну комп'ютерну тестову програму, затверджену в установленому порядку, а також комплект з 16 білетів за всіма розділами програми. В кожному білеті перед слухачем поставлено чотири питання із різних розділів, що дозволяє екзаменувати лікаря з широкого кола питань програми..

Слухачі, які виконали програму циклу спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Онкоотоларингологія». Слухачам, які успішно складуть іспит, буде видано сертифікат лікаря-спеціаліста встановленого зразка.

Після рецензування завідувачем відділу онкопатології ЛОР-органів ДУ «Інститут

отоларингології ім. проф. О.С. Коломійченка НАМН України», доктором медичних наук, професором Е.В. Лукачем та завідувачем кафедри дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, доктором медичних наук, професором А.Л. Косаковським навчальний план та програма циклу спеціалізації за спеціальністю «Онкоотоларингологія», а також екзаменаційні білети до даного циклу були затверджені Вченою радою НУОЗ України імені П.Л. Шупика 10.03.2021 року (Протокол №3). Даний навчальний план та програма циклу спеціалізації за спеціальністю "Онкоотоларингологія" чинна протягом 5 років від дати затвердження.

© В.О. Шкорботун, Р.А. Абизов, Н.В. Божко, В.В. Кривша, С.О. Лакиза, О.О. Пелешенко, С.С. Самойленко, 2021

В.О. ШКОРБОТУН, М.О. ОВСІЄНКО, Я.С. НАЧЕСА (КИЇВ, УКРАЇНА)

НЮХОВА ДИСФУНКЦІЯ В ФОРМУВАННІ ВІДЧУТТЯ НЕЗАДОВОЛЕНОСТІ ПАЦІЄНТІВ ЯКІСТЮ НОСОВОГО ДИХАННЯ

Носове дихання являється унікальним і складним фізіологічним механізмом, при якому реалізується одразу декілька функцій носа. При вдиханні повітря через ніс включаються механізми його очищення, зігрівання, зволоження та інші адаптивні реакції організму. Важливою складовою серед них є нюхова рецепція з тригерною системою вазомоторного регулювання опору повітрю в носових ходах зі зміною площі та товщини слизової оболонки порожнини носа і виділення слизу.

В публікаціях з вивчення дихальної та нюхової функцій носа є значна кількість наукових робіт, але інформації щодо вивчення впливу нюхової рецепції, на якість життя за рівнем задоволеності пацієнтами носовим диханням ми не знайшли.

Мета дослідження: вивчити вплив нюхової рецепції на задоволеність пацієнтів дихальною функцією носа в залежності від порушення прохідності носових ходів.

Матеріали і методи. На базі отоларингологічного відділення КНП «КМКЛ №9» (клінічна база кафедри оториноларингології НУОЗУ імені П.Л. Шупика) нами обстежено 56 пацієнтів, що скаржились на незадоволеність якістю носового дихання. Вік хворих від 18 до 46 років, жінок було 25 (44,6%), чоловіків – 31 (55,4%).

Окрім вивчення анамнестичних даних та загального оториноларингологічного обстеження, всім пацієнтам проведено опитування щодо якості життя за опитувальником Sino-nasal Outcome Test –

22 (SNOT-22), ринопневмометрія за методикою ПАРМ (риноманометр «OPTIMUS» Україна, св. держреєстр. №14777/2015) та ольфактометрія із застосуванням набору психофізичних тестів «Sniffin' Sticks» (Burghardt®, Wedel, Germany).

Результати та обговорення. За результатами дослідження встановлено, що між суб'єктивними показниками якості життя за SNOT-22 та кількісними показниками дихальної і нюхової функцій носа, існує певна залежність.

Виявлено, що у пацієнтів зі скаргами на незадоволеність носовим диханням, що підтверджено опитуванням SNOT-22, порушення повітротоку за результатами риноманометрії – підвищення загального опору проходження повітря через носові ходи ($R150$ (заг) > 0,25 ПА/см³/сек), відмітили у 41 (73,2%) хворих, тоді, як у 15 (26,8%) осіб прохідність носових ходів була в межах норми – $R150$ (заг) < 0,25 ПА/см³/сек.

За результатами проведеної ольфактометрії, у 17 (30,4%) пацієнтів із 56 встановлена нормосмія, у 37 (66,1%) – гіпосмія і у 2 (3,5%) – аносмія. При аналізі отриманих результатів, звертає на себе увагу те, що у 11 (73,3%) пацієнтів з 15, у котрих прохідність носових ходів за показником загального опору повітря в носових ходах була в межах норми, теж виявлена різна ступінь гіпосмії. Необхідно зазначити, що за результатами опитування пацієнтів перед ольфактометрією, вказані особи не завжди відмічали порушення сприйняття запахів чи смаку,